

Nr 366.

Av herr **Tamm, Gustaf**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arrendeegnahemsfond m. m.*

I proposition nr 268 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag om inrättandet av en arrendeegnahemsfond samt en arrendelånefond m. m. Enligt förslaget skall ett för ändamålet tillskapat organ, statens jordnämnd, dels från domänstyrelsen övertaga lämpliga kronodomäner samt dels föreslå Kungl. Maj:t inköp från enskilda av lämpliga fastigheter. De under nämndens förvaltning sålunda komna egendomarna skall nämnden stycka i och för bildandet av mindre jordbruk. Dessa skola var för sig fullständigt bebyggas och förses med vägar, diken, stängsel och brunnar, så att de äro fullt klara att omedelbart tagas i bruk. De sålunda bildade jordbruken skall nämnden upplåta på i allmänhet femåriga arrenden till medellösa, jordbrukskunniga personer, vilka från arrendelånefonden skola erhålla räntefria lån för inköp av fullständiga jordbruksinventarier. För bebyggande och inköp av lämpliga krono- eller enskilda egendomar skola enligt propositionen anvisas 1,200,000 kronor av skattemedel. För inventarielånerörelsen skola anvisas 300,000 kronor, jämväl av skattemedel.

Även om varje förslag, som är ägnat att i någon form lindra arbetslösheten, bör skänkas det största beaktande, måste man likväl ställa sig synnerligen betänksam gent emot propositionens förslag. Redan när arbetaresmåbrukslånerörelsen för ett år sedan startades, anfördes betänkligheter, enär denna nya understödsform innebar en viss orättvisa gent emot egnahemslånetagarna. Det anfördes då, att det icke skulle hos landsbygdens ungdom uppmuntra till sparsamhet och strävan att arbeta sig fram, om de, som själva sparat ihop en slant för att grunda ett eget hem, sattes i ett sämre läge än de helt medellösa.

En sådan erinran kan förvisso med än större fog riktas mot det nu föreliggande förslaget, som avser att utan något som helst tillskott av mottagaren, vare sig i penningar eller arbete, tillhandahålla ett antal medellösa personer nybyggda, kompletta jordbruk med inventarier och allt. Säkerligen kommer det icke att saknas spekulanter; därtill äro villkoren allt för förmånliga. Men kan man våga hoppas, att dessa personer, som utan någon som helst egen strävan få träda till ett fulldukat bord, skola hava uthållighet och kraft att fullfölja uppgiften? Jag tvivlar härpå. Enligt mitt förmenande vore det bättre, om statsmakterna tills-

vidare inskränkte sig till att i fortsättningen ytterligare utveckla arbetaresmåbrukslånerörelsen. Jag får därför hemställa, att riksdagen ville avslå propositionen.

Därest riksdagen icke kan bifalla detta yrkande, får jag hemställa om ändring i propositionens förslag i vissa punkter, vilka synas mig särskilt olämpliga.

Förslaget innebär, att arrendeegnahemsfonden å 1,200,000 kronor skall bildas genom anvisande av ett reservationsanslag å sagda belopp av skattemedel. 1933 års riksdag anvisade för likartat syfte ett belopp av 700,000 kronor, vilket i sin helhet togs ur statens markinköpsfond. Jag finner starka skäl föreligga, att även det nu äskade beloppet av 1,200,000 kronor tages ur nämnda markinköpsfond. Denna har bildats genom försäljning av staten tillhöriga mindre arrendegårdar. Det kan då knappast ligga något oriktigt i, att samma medel i någon ringa mån användas till att skapa nya arrendejordbruk. Att dessa arrendejordbruk till en början komma att förvaltas av annan statsmyndighet än domänstyrelsen, synes mig härutinnan vara av ringa vikt. Att pengar, som framkommit genom försäljning av en kronans arrendegård, disponeras för skapandet av en ny dylik, får väl anses ligga synnerligen nära till hands. Det går ej heller att säga, att det syfte, markinköpsfonden eljest skall tjäna, nämligen inköp av nya kronoparker, kan bliva på något ödesdigert sätt försummat genom att 1,200,000 kronor disponeras för arrendeegnahemsfonden. Man kan snarast säga, att svårigheter mött att finna lämpliga placeringsobjekt för markinköpsfondens medel, och denna fond har därför kontinuerligt vuxit. Ej heller kan man med fog göra gällande, att det numera är av överhängande betydelse, att statens skogsförvärv ytterligare utvidgas. Statens skogsinnehav hava numera i alla delar av riket nått den omfattning, att det snarast kan ifrågasättas, om det ur nationalekonomisk synpunkt är önskvärt, att staten förvärvar ytterligare skogsarealer. I varje fall torde icke något skogligt eller nationalekonomiskt intresse bliva lidande av att medel från markinköpsfonden disponeras på sätt, här ovan föreslagits.

Härutöver får jag framhålla, att det knappast lärer vara behövt att i alla fall vidtaga en så omständig procedur som att kräva inteckning i jordbruksinventarierna för att skapa säkerhet för lånen från arrendelånefonden. Då faktiskt staten tillhandahåller arrendatorn det behöfliga inventariet till fastighetens bruk, torde detta kunna ske i enlighet med bestämmelserna i allmänna arrendelagens 24 §. Frågan om statens säkerhet blir då samtidigt automatiskt ordnad.

I enlighet med vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville avslå de i propositionen 268 framförda förslagen,

eller, om riksdagen ej finner sig kunna bifalla detta yrkande,

att riksdagen ville besluta den ändring i propositionen, att medlen till arrendeegnehemsfonden — 1,200,000 kronor — tagas ur statens markinköpsfond, samt

att arrendelånen utlämnas under sådana former, att staten erhåller nödig säkerhet enligt allmänna arrendelagens 24 §.

Stockholm den 4 maj 1934.

Gustaf Tamm.